

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Mauri Kristjan Dorbek
juhatuse liige
Apollo Group OÜ
info@apollogroup.ee,
andmekaitse@apollogroup.ee

Meie 12.02.2024 nr 2.1.-5/24/93-4

Lp Helen Metsvaht
juhatuse liige
Rocca al Mare Kaubanduskeskuse AS
info.roccaalmare@citycon.com

Tähelepanu juhtimine isikuandmete kaitse asjas

Andmekaitse Inspeksioon sai märgukirja seoses sellega, et Rocca al Mare kaubanduskeskuses asuva Blenderi smuutibaari müügileti ja makseterminali kohal asub poolvarjatud kohas kaamera.

Märgukirjast ilmnes, et leti ees kohas, kus tavaliselt Blenderi klient seisab ja makseid sooritab, on iluliistude või laepaneelide ribide taga poolvarjatud kohas kaamera. Kaamerasilm oli suunatud otse alla ehk maksete sooritamise alale. Blenderis tööl olnud teenindaja ei olnud teadlik, et antud kohta oli kaamera paigutatud. Ühtlasi oli algselt selgusetu, kellele kaamera kuulub. Osapoolte vahel toimunud suhtluse tulemusena ilmnes, et kaamera kuulub Blenderile ja 16.01.2024 keerati selle filmimise suund ümber.

Eelnevast tulenevalt juhib inspeksioon kaamerate kasutamisega seoses nii Blenderi (Apollo Group OÜ) kui ka Rocca al Mare kaubanduskeskuse tähelepanu isikuandmete kaitse nõuetele.

Andmekaitse Inspeksiooni selgitused

Isikuandmete kaitse peamised nõuded tulenevad [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest \(EL\) 2016/679](#) (isikuandmete kaitse üldmäärus ehk IKÜM), isikuandmete kaitse seadusest ning vastavatest eriseadustest.

1. Isikuandmete töötlemise alused

Isikuandmeteks on igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada. Kaamerate abil on isik igal juhul tuvastatav, seega on videovalve puhul tegemist isikuandmete töötlemisega, mille osas tuleb järgida IKÜM-is sätestatud nõudeid.

Isikuandmete vastutav töötleja – asutus, kes on paigaldanud kaamera ja seadnud selle kasutamise eesmärgi(d) ning valinud selleks vajalikud vahendid – on kohustatud tagama IKÜM art-s 6 nimetatud töötlemise seaduslikkuse (vt allpool õigustatud huvi selgitust) ja järgima IKÜM art-s 5 kehtestatud isikuandmete töötlemise põhimõtteid. Kusjuures lisaks põhimõtete täitmisele peab vastutav töötleja olema võimeline ka nende põhimõtete täitmist tõendama.¹

¹ IKÜM art 5 lg 2.

Kaamerate kasutamisel tuleb lähtuda muuhulgas järgnevatest isikuandmete töötlemise põhimõtetest.

a. Seaduslikkus, õiglus ja läbipaistvus (IKÜM art 5 lg 1 punkt a)

Igasugune isikuandmete töötlemine peab olema õiglane ja seaduslik ehk täielikult kooskõlas IKÜM-i ja isikuandmete kaitse seadusega. Lisaks peab isikuandmete töötlemine olema läbipaistev. Selleks peab kogu isikuandmete töötlemisega seotud teave olema andmesubjektile, antud juhul nii töötajatele kui ka klientidele, lihtsalt kättesaadav, arusaadav ning selgelt sõnastatud.

Kirjelduse kohaselt oli kaamera poolvarjulises kohas ja selgusetu oli, kellele kaamera kuulub. See teave peaks aga andmesubjektidele olema nähtav ja kättesaadav videovalve teavitussiltidena. Teavitussiltide puudumisel on andmesubjektidel keeruline teostada oma õigust saada teavet isikuandmete töötlemisest, sest pole teada, kellele kaamera kuulub ja kelle poole seetõttu pöörduda. Enne videoalasse jõudmist tuleb seega inimesele avaldada

- kes on videovalve korraldaja ja milline on tema kontakt;
- millisel eesmärgil ja õiguslikul alusel videovalvet korraldatakse ning
- kust leiab täpsema info isikuandmete töötlemise kohta.

Andmekaitse Inspeksiooni veebilehel on videovalve sildi loomisel abiks videovalve sildi genereerija, mida saab kasutada andmekaitseõuetele vastava videojälgimise teavitussildi loomiseks.

Kaubanduskeskuse puhul tuleks teavitamisel eristada alasid, kus klient liigub ja videoalvega seotud vastutavaid töötlejaid. Keskusesse sisenedes ja selle üldalal liikudes saab klient videoalvealasse sisenedes videoalvest teada reeglina keskuse ustel olevatelt teavitussiltidelt. Kui aga mõni konkreetne keskuses tegutsev kaupleja kasutab oma kauplemispinnal enda videoalvet, siis on ta selles osas ise vastutav töötleja ja peab samuti andmesubjekti sellisest videoalvest teavitussiltidega teavitama. Seega ei saa pidada piisavaks kaubanduskeskuse ustel olevaid üldisi videoalve teavitussilte juhul, **kui Blender kaubanduskeskuses tegutseva ettevõttena kasutab videoalvet, mille osas on ta vastutav töötleja, kuivõrd sellisest videoalvest peab ta samuti andmesubjekte enda teavitussiltidega teavitama.**

Teavitussiltidelt peab ilmnema, kelle poole andmesubjekt saab pöörduda, kui ta tahab täiendavat infot. Täiendavat infot sisaldavad ja läbipaistvuse põhimõtet aitavad sisustada andmekaitsetingimused. Seda reguleerivad täpsemalt IKÜM art-d 12–14. Andmekaitsetingimused tuleb koostada vastavalt tegelikule andmetöötlemisele.

b. Eesmärgi ja säilitamise piirang. Võimalikult väheste andmete kogumine (IKÜM art 5 lg 1 punktid b, c ja e)

Selleks et hinnata, kas kaamerate kasutamine vastab eesmärgi piirangu ning võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttele, tuleb:

- 1) tuua välja kõik kaamerate kasutamise eesmärgid ja seda hästi konkreetselt;
- 2) hinnata, kas nimetatud eesmärkide täitmisel on kaamerate kasutamine vajalik või on selle täitmiseks muid ja andmesubjekti vähem riivavaid meetmeid.

Leti kohale klientide maksealale suunatud kaamera puhul on küsitav, mis on selle eesmärk. Küsitav on, miks sellisel viisil kogutud isikuandmeid vaja läheb. Lisaks isikuandmetele on selliselt paigaldatud kaamera puhul oht, et kõrvalistele isikutele saab teatavaks kliendi maksmisega seotud konfidentsiaalne teave (pangakaardi pin-kood).

Kui kaamera oli paigutatud eesmärgiga kontrollida töötajaid ja nende tegevust kassas, siis juhib inspeksioon tähelepanu sellele, et kaamerate paigaldamise eesmärgiks ei saa olla töötajate reaajas jälgimine ega tema tegevuse kontrollimine. Lisaks on oluline tagada töötajatele võimalus kaamera vaateväljast eemal olla, paigutades kaamerad näiteks selliselt, et need ei rikuks töötaja privaatsust puhkeajal ega jälgiks töötaja tegevusi, mis ei ole seotud tööprotsessiga.

Isikuandmete töötlemise aeg peab piirduma rangelt minimaalsega. Selle tagamiseks, et isikuandmeid ei töödeldaks vajalikust kauem, peab vastutav töötaja kindlaks määrama tähtsajad isikuandmete kustutamiseks ning perioodiliseks läbivaatamiseks.² Euroopa Andmekaitseinspektsiooni seisukoha järgi tuleb isikuandmed enamikul juhtudel kustutada – ideaaljuhul automaatselt – mõne päeva pärast. Mida pikem on ettenähtud videosalvestise säilitamisaeg (eriti kui see on pikem kui 72 tundi), seda rohkem tuleb põhjendada eesmärgi õiguspärasust ja säilitamise vajalikkust. Seega olukorras, kus eriseadusest ei tulene 72 tunnist pikemat säilitamistähtaega, tuleb vastutaval töötajal salvestiste pikema säilitamise tähtsaja vajadust selgelt ja arusaadavalt põhjendada.³

Selleks et oleks võimalik tagantjärei kontrollida, kes, millal ja millist kaamerasalvestist on vaadanud, peab olema loodud logimissüsteem. Inspektsiooni hinnangul on logimine ainuke võimalik viis, mis võimaldab kontrollida seda, et kaamera otseilt või salvestisi ei oleks vaadatud ebaseaduslikult, sh ilma põhjusega.

Kui ettevõttele ei tule eriseadusest kaamerate paigaldamise/kasutamise kohustust, on võimalik kaamerate kasutamisel tugineda üksnes IKÜM artikkel 6 lg 1 punktis f sätestatud alusele – õigustatud huvile. See sätestab, et „isikuandmete töötlemine on seaduslik üksnes juhul, kui see on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid“.

- vastutaval töötlejal või andmeid saaval kolmandal isikul või kolmandatel isikutel on andmetöötluseks õigustatud huvi;
- isikuandmete töötlemine on vajalik õigustatud huvi teostamiseks;
- vastutava töötleja ja/või kolmanda isiku õigustatud huvid kaaluvad üles kaitstava andmesubjekti huvid, põhiõigused ja – vabadused.

Teiseks tuleb analüüsida ja läbi mõelda, millised on võimalikud andmesubjekti huvid või põhiõigused – ja vabadused, mida võidakse isikuandmete töötlemisega kahjustada.

Kolmandaks tuleb tasakaalustada andmetöötleva õigustatud huvid andmesubjekti huvide ja põhiõigustega. Siinjuures võrreldakse isikuandmete töötlemisest (kogumisest, edastamisest, avalikustamisest) andmesubjektile tekkida võivat mõju vastutava töötleva ja/või kolmanda isiku

³ Euroopa Andmekaitseinspektsiooni suunistes 3/2019 isikuandmete töötlemise kohta videoseadmetes, lk 28 p 121, leitavad https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_201903_video_devices_et.pdf.

õigustatud huvidega ning hinnatakse, kas ja millises ulatuses vastutava töötaja ja/või kolmanda isiku õigustatud huvi kaalub andmesubjekti huvid üles. Rõhutame, et vastutava töötaja või kolmanda isiku õigustatud huvid ei kaalu automaatselt üles kaitstavate andmesubjektide põhiõiguste ja -vabadustega seotud huve.

Õigustatud huvi analüüsiga peab olema võimalik tutvuda igal andmesubjektil (nii kliendil kui töötajal). Kuidas õigustatud huvi täpselt hinnata, oleme selgitanud eraldi [juhendis](#). Juhul kui andmetöötaja jätab õigustatud huvi analüüsi korrektselt tegemata (sh ei arvesta töötaja õigustega), on kaamerate kasutamine keelatud ning tegemist on IKÜM nõuete rikkumisega.

Kokkuvõttes palume teil

- **vaadata üle oma kaamerate asukohad ja vaateväljad ning mõelda hoolega läbi kaamera kasutamise vajalikkus ja eesmärk;**
- **selge peab olema, kellele kaamera kuulub;**
- **samuti tuleb kaamerate kasutamisel paigaldada teavitussilt (-sildid).**

Täpsemat infot kaamerate kasutamise kohta leiate Andmekaitse Inspeksiooni [kodulehelt](#) ning samuti soovitame tutvuda ka vastava [juhendiga](#). Andmekaitsetingimuste jm kohta leiate lisainfot [isikuandmete töötaja üldjuhendist](#).

Käesolevale tähelepanu juhtimisele inspeksioon vastust ei oota, kuid selgitame, et inspeksioon võib igal ajal ette teatamata kontrollida kaamera kasutamise õiguspärasust ning õigustatud huvi analüüsi ja andmekaitsetingimuste olemasolu, sh ka kaamerate salvestiste vaatamise logisid. Rikkumise korral võib inspeksioon alata järelevalvemenetlust.

Lugupidamisega

Agnes Järvela
jurist
peadirektori volitusel